

являючогося оснований для получения свидетельства о праве на наследство. В случае отсутствия зарегистрированного права наследникам необходимо доказать наличие наследственных прав в судебном порядке. Оформление же наследственных прав в бесспорном порядке возможно только в случае внесения соответствующих изменений в действующее законодательство.

Ключевые слова: наследование права авторства, наследование права на изобретение (полезную модель), наследование права на промышленный образец.

Summary

Vorontsova K. Inheritance intellectual property rights in the sphere of health care.

The article analyzes legislation that regulates legal relations arising from the inheritance of intellectual property rights in the sphere of Health Care. The intellectual property rights that pass to a lawful heir were examined. If the testator has registered an intellectual property object, the notary officer sends a request to the register and, on the basis of the information received, issues a certificate of inheritance. Thus, the realization of the ownership right of the intellectual property objects depends on the registration of such a right by the testator and the receipt of a copyright protection during the lifetime. In case of absence of a registered right, the registration of inheritance rights in uncontested proceeding is possible in the event of appropriate changes to the legislation.

Key words: inheritance of copyright, inheritance of the right to an invention (utility model), inheritance of the right to industrial design.

УДК 347.77

І.А. СТРОЙКО

Ірина Анатоліївна Стройко, аспірант Київського університету права НАН України, головний юрист-консульт ТОВ «Телерадіокомпанія «Студія 1+1», директор ТОВ «МОЛОДІСТЬ ДИСТРИБ'ЮШН», адвокат

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕРУ. ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Перехід на цифрові стандарти мовлення, поява і бурхливий розвиток нових конвергентних аудіовізуальних медіа та ІР-мовлення, запуск мереж нового покоління 5G, що дають змогу надшвидко передавати великі обсяги інформації, стрімкий розвиток приймаючих пристроїв та інші новітні технологічні зміни, які мають місце в Україні і світі, справляють визначальний вплив на систему охорони авторського права і суміжних прав на національному, регіональному та міжнародному рівнях.

Україна обрала шлях до політичної асоціації й економічної інтеграції з Європейським Союзом – саме тому зміни, які у найближчому майбутньому очікуються у Європейському Союзі у царині регулювання авторського права і суміжних права, мають вирішальне значення для нашої держави.

У вересні 2016 р. Європейська комісія запропонувала модернізувати законодавство Європейського Союзу у сфері авторського права і суміжних прав у рамках Стратегії Цифрового єдиного ринку для Європи.

Як зазначається у повідомленні Комісії для Європейського парламенту, Ради, Європейського економічного і соціального комітету і Комітету регіонів розвитку «Стратегія Цифрового єдиного ринку для Європи», згадана Стратегія стосується трансформації європейського суспільства і забезпечення впевненого погляду у майбутнє¹.

Відповідно до п. 2.4 Стратегії, Європа має потребу в більш гармонізованому режимі охорони авторського права і суміжних прав, що стимулюватиме творчість та інвестиції, дозволяючи транскордонні трансляцію і споживання контенту, спираючись на європейське культурне розмаїття.

Як зазначає ряд дослідників, чинне законодавство Європейського Союзу, що стосується сфери авторського права і суміжних прав, було прийняте ще у 2001 р., коли такі поняття, як соціальні мережі, послуга «відео-на-замовлення» («video-on-demand service»), онлайніві навчальні курси ще не були відомі.

20 червня 2018 р. профільний Комітет Європейського Союзу підтримав проект Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку, у якій пропонується зобов'язати веб-ресурси (у тому числі такі популярні Інтернет-платформи, як «YouTube», «Google» і «Facebook») перевіряти інформацію, що розповсюджується користувачами, на предмет порушення авторського права і суміжних прав.

Слід зауважити, що 24 квітня 2018 р. 169 академіків з усієї Європи, які працюють у сфері права інтелектуальної власності, Інтернет, прав людини і журналістики, підписали відкритий лист, у якому вони критикують положення проекту Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку й закликають європейських парламентарів не приймати цей документ. На їхню думку, проект Директиви, ймовірно, буде перешкоджати вільному розповсюдженню інформації, що має життєво важливе значення для демократії².

12 вересня 2018 р. Європейський парламент схвалив проект Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку³. На підтримку законопроекту висловились 438 депутатів, 226 голосували «проти», 39 утримались. При цьому Європейський парламент наголошує, що проект Директиви зазнав серйозних змін, порівнюючи з текстом, голосування щодо якого провалилося у липні 2018 року. Відповідно до схвалених поправок до тексту проекту Директиви, вона не буде застосовуватися до невеликих і мікроплатформ, платформ з відкритим вихідним кодом і онлайн-енциклопедій, таких як «Вікіпедія». Нова Директива, на думку розробників, буде стосуватися виключно таких Інтернет-гігантів, як «YouTube», «Google» і «Facebook».

13 лютого 2019 р. Європейський Парламент, Рада Європи і Європейська комісія досягли політичної угоди щодо зміни законодавчого поля у сфері авторського права і суміжних прав у цифрову еру.

Погоджений текст Директиви має бути формально підтверджений з боку двох інституцій Європейського Союзу: Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу. З моменту публікації в офіційному виданні «The Official Journal of the European Union» держави – члени Європейського Союзу матимуть 24 місяці для імплементації нових норм з авторського права і суміжних прав до власного національного законодавства.

Як зазначив Віце-президент Європейської комісії з Єдиного цифрового ринку пан Адрус Ансіп, «перемовини були важкими, але в підсумку важливо те, що ми маємо справедливий і збалансований результат, який підходить для цифрової Європи: свободи і права, якими користуються сьогодні користувачі мережі Інтернет, будуть посилені, наші творці будуть кращу винагороду за свою працю»⁴.

Комісар Європейської комісії з Цифрової економіки та суспільства Марія Габріель вважає, що «довгоочікуване прийняття Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку є важливим наріжним каменем для нашого Цифрового єдиного ринку. Запровадження більш зрозумілого правового поля, яке відповідає цифровому світові, зміцнить культурний і творчий сектори і забезпечить додаткові переваги європейським громадянам».

Реформа передбачає, що засоби масової інформації повинні отримувати винагороду, якщо їхні матеріали повторно використовуються агрегаторами або соціальними мережами, такими як «Google» та «Facebook».

Крім того, винагороду повинні отримувати правовласники або творці контенту, якщо їхні твори, об'єкти суміжних прав розповсюджуються через онлайн-портали – це нововведення вплине передусім на роботу «YouTube».

Автори, виконавці, інші суб'єкти суміжних прав отримають доступ до інформації про те, як використовуються їхній контент, наприклад, видавцями, продюсерами, провайдером програмних послуг. Це допоможе отримати більш справедливу частку від отриманих такими третіми особами доходів.

Найбільш дискусійною є ст. 13 проекту Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку, що викликала жваве обговорення у професійних колах і шквал критики з боку представників ІТ-індустрії.

Відповідно до першого абзацу п. 1 ст. 13 проекту Директиви, держави – члени Європейського Союзу повинні забезпечити, щоб надання публічного доступу до об'єкту авторського права та/або суміжних прав провайдером послуги з поширення онлайн-контенту («online content sharing service provider») вважалося публічним сповіщенням або доведенням до відома публіки.

Таким чином, згідно із запропонованим підходом, відповідальним за порушення авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, замість користувача, стає Інтернет-провайдер.

Згадана норма вступає в суперечність з американською доктриною, зокрема процедурою «Повідомлення і припинення» («Notice and Takedown Procedure»), що застосовується до Інтернет-провайдерів відповідно до Закону США «Про авторське право в цифрове тисячоліття» («The Digital Millennium Copyright Act» – «DMCA») від 1998 року⁵.

Так, Закон США встановлює, що Інтернет-провайдер не можуть бути притягнуті до відповідальності за порушення авторського права за трансляцію або розміщення творів у своїх мережах та/або надання посилань на такі матеріали, які порушують авторське право, у випадку виконання наступних умов:

- Інтернет-провайдер не повинен попередньо знати про порушення авторського права таким матеріалом;
- у випадку інформування правовласником про порушення авторського права Інтернет-провайдер зобов'язаний видалити спірний матеріал зі своєї мережі та повідомити правовласника про таке видалення;
- у випадку отримання судового запиту Інтернет-провайдер має повідомити правовласника про особу порушника.

Свого часу саме прийняття Закону США «Про авторське право в цифрове тисячоліття» сприяло швидкому розвитку «YouTube», соціальних мереж тощо.

Як можна побачити, перспективне законодавство Європейського Союзу суттєво вплине на роботу американських Інтернет-платформ (як-от: «YouTube», «Facebook» тощо), вимагаючи від них попередньої перевірки дотримання авторського права і суміжних прав у матеріалах, що поширюються Інтернет-користувачами і покладаючи основну відповідальність за порушення саме на провайдерів, а не на користувачів, як це було раніше.

Більше того, другий абзац п. 1 ст. 13 проекту Директиви прямо встановлює, що провайдер послуги з поширення онлайн-контенту зобов'язаний отримати відповідний дозвіл від правовласників, наприклад, шляхом укладення ліцензійного договору.

Згідно з п. 4 ст. 13 проекту Директиви, у випадку, якщо дозвіл провайдером не був отриманий, такий провайдер буде вважатися відповідальним за неправомірне публічне сповіщення об'єкту авторського права та/або суміжних прав, за винятком наступних випадків:

1) провайдер доклав усіх можливих зусиль для отримання дозволу від правовласника;

2) провайдер, відповідно до високих професійних стандартів, вжив усі необхідні заходи для закриття доступу до певних об'єктів авторського права та/або суміжних прав, у відношенні яких правовласники надали належну інформацію;

3) провайдер оперативного після отримання аргументованого повідомлення від правовласника видалив із власного веб-ресурсу або закрит доступ до спірних об'єктів авторського права та/або суміжних прав та доклав усіх можливих зусиль для запобігання майбутнім завантаженням контенту.

При цьому для належної оцінки дій провайдера послуги з поширення онлайн-контенту до уваги потрібно буде взяти тип, аудиторію і розмір послуги, вид об'єктів авторського права та/або суміжних прав, завантажених Інтернет-користувачами, доступність адекватних і ефективних засобів та їхню вартість для провайдера.

Слід зауважити, що у випадку прийняття Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку України потрібно буде внести суттєві зміни до нещодавно прийнятого національного законодавства, що регулює процедуру «Повідомлення і припинення» («Notice and Takedown Procedure»), зокрема до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України.

Слід також зазначити, що 13 грудня 2018 р. представники Європейської Комісії, Європейського Парламенту і Ради Європейського Союзу досягли політичної угоди про нові правила, які спрощують європейським мовникам поширення своїх програм шляхом надання доступу онлайн через стрімінгові сервіси («streaming service», «live TV») та/або послугу «Catch-Up TV». Однією з цілей запропонованих змін виступає також спрощення механізму дистрибуції програм радіо- і телеканалів провайдерами програмної послуги, що здійснюють ретрансляцію.

Відповідно до досліджень, проведених у Європейському Союзі, 41 % європейських телеглядачів переглядають телерадіопрограми через мережу Інтернет, причому, якщо брати до уваги молоду аудиторію віком від 15 до 24 років, цей показник зростає і становить 50 %⁶.

Як зазначають розробники змін, на сьогоднішній день телерадіопрограми мовників однієї держави – члена Європейського Союзу, що пропонуються онлайн, досить часто залишаються недоступними в інших країнах – членах, незважаючи на потенційний високий інтерес до них населення цих країн. Причина такого явища полягає у складності процедури ліцензійного очищення прав (отримання належних дозволів правовласників) на контент, що унеможливує транскордонну дистрибуцію цих сервісів у мережі Інтернет.

Запропоновані нові правила доповнять онлайн-сервісами щодо поширення програм радіо- і телевізійних каналів існуючу Директиву Ради Європейського Союзу 93/83/ЄЕС «Про координацію певних правил стосовно авторського права і суміжних прав, що стосується супутникового мовлення та кабельної ретрансляції» від 27 вересня 1993 р. (так звану «Директиву про супутникове і кабельне мовлення»)⁷. Згадана Директива вже спростила здійснення транскордонних супутникового мовлення і ретрансляцію в кабельних мережах телерадіопрограм з інших держав – членів. Очікується, що у випадку прийняття цих змін позитивні зрушення матимуть місце і щодо дистрибуції телерадіопрограм онлайн у транскордонному аспекті.

Починаючи з 1 квітня 2018 р. жителі Європейського Союзу, які придбають або оформлюють підписку на фільми, спортивні трансляції, музичні твори, книги, ігри тощо в себе дома у країні – члені Європейського Союзу, мають змогу отримати доступ до цього контенту, коли вони подорожують або тимчасово знаходяться в іншій державі – члені Європейського Союзу.

Зважаючи на зобов'язання України за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони⁸, наша країна повинна буде адаптувати законодавство України у сфері авторського права і суміжних прав до нововведень законодавства Європейського Союзу. Підходи, що реалізуються на європейському рівні, суттєво змінюють концептуальні підходи до регулювання авторського права і суміжних прав в Україні, а тому потребують складної і кропіткої роботи з боку українського законодавця.

¹ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions «A Digital Single Market Strategy for Europe». – Brussels, 6.5.2015 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu>

² Academics against Press Publishers' Rights: 169 European Academics warn against it : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ivir.nl>

³ Parliament adopts its position on digital copyright rules. – European Parliament. – Press-release. – 12 September 2018 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu>

⁴ Digital Single Market: EU negotiators reach a breakthrough to modernize copyright rules. – European Commission. – Press Release. – Strasbourg, 13 February 2019 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-528_en.htm

⁵ The Digital Millennium Copyright Act of 1998. – U.S. Copyright Office Summary. – December 1998. – 18 p. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.copyright.gov/legislation/dmca.pdf>

⁶ Digital Single Market: EU negotiators agree to facilitate access to online TV and radio content across borders – European Commission. – Press Release. – Strasbourg, 13 December 2018 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6541_en.htm

⁷ Council Directive 93/83/EEC of 27 September 1993 on the coordination of certain rules concerning copyright and rights related to copyright applicable to satellite broadcasting and cable retransmission : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu>

⁸ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print1443090264162362

Резюме

Стройко І.А. Модернізація законодавства Європейського Союзу у сфері авторського права і суміжних прав у цифрову еру. Вплив на Україну.

У цій статті автор розглядає нововведення, що очікуються в Європейському Союзі у сфері регулювання авторського права і суміжних прав. Фундаментальні зміни, які пропонує запровадити проект Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку, матимуть вирішальний вплив на розвиток сфери медіа та онлайн-сервісів не тільки на теренах Європи, а й у цілому світі. У даній роботі досліджується питання регулювання відповідальності Інтернет-платформ відповідно до перспективного законодавства Європейського Союзу. Автор аналізує нові правила, що стосуються транскордонного поширення програм мовників у мережі Інтернет в Європейському Союзі.

Ключові слова: Інтернет, телерадіопрограма, Цифровий єдиний ринок, Проект Директиви про авторське право на Цифровому єдиному ринку, провайдер послуги з поширення онлайн-контенту, Угода про асоціацію між Україною і Європейським Співтовариством.

Резюме

Стройко І.А. Модернизация законодательства Европейского Союза в сфере авторского права и смежных прав в цифровую эру. Влияние на Украину.

В этой статье автор рассматривает нововведения, которые ожидаются в Европейском Союзе в сфере регулирования авторского права и смежных прав. Фундаментальные изменения, которые предлагает внедрить проект Директивы об авторском праве на Цифровом едином рынке, будут иметь решающее влияние на развитие сферы медиа и онлайн-сервисов не только на территории Европы, но и в целом мире. В данной работе исследуется вопрос регулирования ответственности Интернет-платформ согласно перспективному законодательству Европейского Союза. Автор анализирует новые правила, применимые к трансграничному распространению программ вещателей в сети Интернет в Европейском Союзе.

Ключевые слова: Интернет, телерадиопрограмма, Цифровой единый рынок, проект Директивы об авторском праве на Цифровом едином рынке, провайдер услуги по распространению онлайн-контента, Соглашение об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом.

Summary

Stroyko I. Modernization of the legislation of the European Union in the sphere of copyright and related rights in the digital age. Impact on Ukraine.

In this Article the author considers the legal developments to be expected in the European Union in the sphere of regulation of the copyright and related rights. The fundamental changes as proposed by the draft Directive on copyright in the Digital Single Market will have decisive influence on the development of the media sector and online services not only in the territory of Europe, but in the whole world. In this work she explores the issue of regulation of liability of Internet platforms under the prospective legislation of the European Union. The author analyzes the new rules applicable to the transborder distribution of the programs of broadcasters via Internet in the European Union.

Key words: Internet, TV and radio program, Digital Single Market, Draft Directive on copyright in the Digital Single Market, Online content sharing service provider, Association Agreement between Ukraine and the European Union.